

Q&A

Split payment Biała lista podatników VAT

PORADNIK PRZYGOTOWANY PRZEZ EKSPERTÓW ANDERSEN TAX & LEGAL, POLAND

Ewidencja podatników VAT tzw. biała lista działa już od 1 września 2019 r. Natomiast za miesiąc (od 1 listopada) wejdzie w życie obowiązkowy mechanizm podzielonej płatności tzw. split payment. W naszym poradniku prezentujemy odpowiedzi na najczęstsze pytania i wątpliwości, które pojawiają się w związku z wprowadzeniem nowych regulacji.

PAŹDZIERNIK 2019

Split Payment

✓ Kiedy występuje obowiązek zastosowania obowiązkowego split payment?

Obowiązkowy mechanizm podzielonej płatności ma zastosowanie do transakcji pomiędzy podatnikami VAT - niezależnie od tego, czy oba podmioty są podatnikami VAT czynnymi, czy też jeden z nich jest podatnikiem VAT zwolnionym (1 warunek). Przedmiotem tych transakcji muszą być towary bądź usługi wymienione w Załączniku nr 15 do ustawy o VAT (2 warunek), a dodatkowo wartość faktury obejmującej te transakcje przekracza kwotę 15.000 brutto zł (3 warunek).

Przykład 1.

Nabywca otrzymał fakturę dokumentującą zakup towaru wskazanego w Załączniku nr 15 do ustawy – cyfrowego aparatu fotograficznego o wartości 7.000 brutto zł.

W takim przypadku nie występuje obowiązek zastosowania mechanizmu podzielonej płatności.

Przykład 2.

Nabywca otrzymał fakturę dokumentującą zakup szeregu towarów o łącznej wartości 20.000 zł brutto. Na fakturze znajduje się adnotacja „mechanizm podzielonej płatności”, przy czym wyłącznie jeden z towarów jest wymieniony w Załączniku nr 15 do ustawy (telefon komórkowy o wartości 2.000 zł netto). W takiej sytuacji obowiązek zastosowania mechanizmu podzielonej płatności dotyczy wyłącznie jednej pozycji, czyli telefonu komórkowego. Zatem uiszczając cenę za telefon nabywca będzie zobowiązany wpłacić kwotę netto na rachunek bankowy sprzedawcy, a wartość podatku VAT przypadającą na tę cenę na rachunek VAT.

Może też oczywiście dokonać płatności za całą fakturę przy zastosowaniu mechanizmu podzielonej płatności.

Przykład 3.

Nabywca otrzymał fakturę w związku ze świadczeniem usług na wartość 18.000 zł brutto. Usługa nie jest wymieniona w Załączniku nr 15 do ustawy, jednak na fakturze znalazła się adnotacja „mechanizm podzielonej płatności”. Pomimo adnotacji „mechanizm podzielonej płatności” nabywca nie ma obowiązku zastosowania tego mechanizmu, gdyż nie zostały spełnione wszystkie warunki do obowiązkowego stosowania tego mechanizmu.

Aby wystąpił obowiązek zastosowania mechanizmu podzielonej płatności, **muszą zostać spełnione łącznie warunki dotyczące podmiotu, wartości transakcji oraz jej przedmiotu.**

✓ Czy mechanizm podzielonej płatności stosuje się dla faktur pro forma?

Stosując mechanizm podzielonej płatności podatnik ma obowiązek wskazać między innymi numer faktury, w związku z którą dokonywana jest płatność. Z kolei faktura pro forma nie jest uznawana za fakturę w rozumieniu przepisów ustawy o VAT. Zatem mechanizm podzielonej płatności nie będzie miał zastosowania do faktur pro forma.

Powyższe potwierdzają objaśnienia Ministerstwa Finansów z 29 czerwca 2018 r. o stosowaniu mechanizmu podzielonej płatności, w których wskazano, że „nie będzie natomiast możliwe

zastosowanie mechanizmu podzielonej płatności w przypadku otrzymania przed dostawą towarów czy świadczeniem usług dokumentu zwanego potocznie fakturą >>pro forma<<. Dokument ten nie jest bowiem fakturą w rozumieniu przepisów ustawy o VAT”.

Zwracamy uwagę, że mechanizm podzielonej płatności stosuje się również do przedpłaty/zaliczki, dokumentowanej poprzez tzw. fakturę zaliczkową. Zatem zalecamy weryfikację, czy stosowane faktury pro forma w istocie nie powinny być fakturami zaliczkowymi.

✓ Jakie sankcje przewidziano za niestosowanie obowiązkowego mechanizmu podzielonej płatności?

Jeśli sprzedawca nie ujmie na fakturze adnotacji „mechanizm podzielonej płatności”, grozi mu sankcja w postaci dodatkowego zobowiązania podatkowego w wysokości 30% kwoty podatku przypadającej na wartość towaru lub usług wymienionych w Załączniku nr 15 do ustawy, a ujętych na tej fakturze. **Sankcji tej można uniknąć poprzez złożenie korekty faktury i dopilnowanie, by nabywca zastosował mechanizm podzielonej płatności.**

Sankcje nie są przewidziane w przypadku umieszczenia na fakturze adnotacji „mechanizm podzielonej płatności” w sytuacji, gdy taki obowiązek nie występuje.

W sytuacji, gdy nabywca jest zobowiązany do skorzystania z mechanizmu podzielonej płatności i otrzymał fakturę z odpowiednią adnotacją, a mimo tego nie wykonał tego obowiązku, grozi mu sankcja. Sankcją taką jest dodatkowe zobowiązanie podatkowe w wysokości odpowiadającej 30% kwoty podatku przypadającej na nabyte towary lub usługi wymienione w załączniku nr 15 do ustawy, wykazane na fakturze, której dotyczy płatność. **Sankcja nie będzie miała zastosowania, jeśli sprzedawca rozliczy całą kwotę podatku wynikającą z faktury zapłaconej z naruszeniem obowiązku.**

Co więcej, nabywca nie będzie miał prawa zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów wydatków dotyczących pozycji wymienionych w załączniku nr 15 do ustawy. **Ta sankcja nie nastąpi, gdy faktura nie zostanie właściwie oznaczona (tzn. mimo obowiązku nie będzie zawierała adnotacji „mechanizm podzielonej płatności”). Sankcje w podatkach dochodowych zaczną obowiązywać dopiero od 1 stycznia 2020 r.**

Mimo wszystko zwracamy uwagę, że obowiązkiem nabywcy jest dokonanie analizy, czy nabycie nie powinno zostać objęte mechanizmem podzielonej płatności – w przypadku uznania, że tak jest, powinien on powiadomić o ewentualnym błędzie na fakturze sprzedawcę oraz rozliczyć transakcję we właściwy sposób.

✓ Jak wygląda płatność przy użyciu split payment?

Zapłata ma być dokonywana poprzez komunikat przelewu, który udostępniany jest przez bank lub SKOK. W komunikacie wskazać należy:

- kwotę odpowiadającą całości lub części wartości sprzedaży brutto,
- kwotę odpowiadającą całości lub części kwoty podatku wynikającej z faktury, która ma zostać zapłacona w mechanizmie podzielonej płatności,
- numer faktury, w związku z którym dokonywana jest płatność,
- numer, za pomocą którego dostawca towaru lub usługodawca jest zidentyfikowany na potrzeby podatku.

Zapłata z użyciem mechanizmu podzielonej płatności wciąż następuje poprzez dokonanie jednego przelewu, przy czym bank automatycznie dokona podziału płatności na wartość netto oraz kwotę podatku i zaksięguje na odpowiednim rachunku.

Zapłata dokonana w metodzie podzielonej płatności nie stanowi uregulowania zobowiązania podatkowego względem organów podatkowych.

✓ Czy możliwe jest rozliczenie płatności dokonywanych okresowo przy pomocy jednego przelewu w mechanizmie podzielonej płatności?

Zgodnie z nowymi przepisami umożliwiono także dokonywanie jednym komunikatem przelewu zapłaty za więcej niż jedną fakturę, tj. zbiorczej płatności. Rozwiązanie to może dotyczyć faktur wystawionych przez jednego dostawcę lub usługodawcę w okresie nie krótszym niż jeden dzień i nie dłuższym niż jeden miesiąc – w takim przypadku w komunikacie nie wskazuje się numerów faktur, lecz okres, za który dokonywana jest płatność, jak również sumę kwot podatku wynikającą z faktur uzyskanych za ten okres.

✓ Od kiedy przestaną obowiązywać przepisy dotyczące odwrotnego obciążenia?

Wprowadzenie w życie przepisów dotyczących obowiązkowego mechanizmu podzielonej płatności wiąże się z rezygnacją z instrumentu odwrotnego obciążenia w transakcjach krajowych.

Co do zasady, towary i usługi wymienione aktualnie w Załączniku nr 15 do ustawy były dotychczas objęte systemem odwrotnego obciążenia. Wiązało się to ze specyficznym sposobem rozliczania podatku (był on rozliczany przez nabywcę, a nie sprzedawcę), a faktury musiały posiadać adnotację „odwrotne obciążenie”.

Od listopada bieżącego roku odwrotne obciążenie zostanie zastąpione mechanizmem podzielonej płatności. Faktury dokumentujące sprzedaż towarów dotychczas objętych odwrotnym obciążeniem wystawiane będą na zasadach ogólnych, jeśli nie przekraczają kwoty 15.000 zł brutto. Po przekroczeniu tej wartości należy na nich dodać adnotację „mechanizm podzielonej płatności”.

✓ Jak wystawiać faktury po 1 listopada 2019 r., jeśli mają dokumentować sprzedaż towarów lub usług objętych dotychczas odwrotnym obciążeniem, a dokonanych do 31 października 2019 r.?

Co do zasady, mechanizm odwrotnego obciążenia w transakcjach krajowych nie będzie funkcjonował od 1 listopada 2019 r.

Dla transakcji, w przypadku których moment ich dokonania oraz moment wystawienia faktury/ powstania obowiązku podatkowego będzie miał miejsce w różnych miesiącach, przewidziano odrębne regulacje przejściowe. Jeżeli transakcja została dokonana:

- przed 1 listopada 2019 r., a obowiązek podatkowy powstał lub faktura została wystawiona po 31 października 2019 r.,
- po 31 października 2019 r., a faktura została wystawiona przed datą 1 listopada 2019 r.

stosuje się przepisy dotychczasowe, obowiązujące do 31 października 2019 r. tj. regulacje dotyczące odwrotnego obciążenia.

Przykład 1.

Podatnik nabył usługę wymienioną w Załączniku nr 15 do ustawy (usługa budowlana) o wartości 16.000 zł brutto. Usługa została wykonana 28 października, z kolei faktura została wystawiona 4 listopada. Czy na fakturze powinna zostać wskazana adnotacja „mechanizm podzielonej płatności”, czy też „odwrotne obciążenie”?

W powyższym przypadku na fakturze powinna znaleźć się adnotacja „odwrotne obciążenie”. Usługa została bowiem wykonana przed 1 listopada 2019 r., a obowiązek podatkowy (w tym wypadku tożsamy z datą wystawienia faktury) powstał po 31 października 2019 r.

Co w sytuacji, gdy faktura będzie wystawiona przed dniem 1 listopada 2019 r., a dostawa towarów lub usługa będzie miała miejsce w listopadzie?

Biała lista podatników VAT

✓ Kto znajduje się na liście?

Biała lista zawiera dane podmiotów, które są zarejestrowane jako podatnicy VAT, jak również tych, które nie zostały zarejestrowane przez naczelnika urzędu skarbowego (tj. naczelnik odmówił ich rejestracji) lub zostały wykreślone z rejestru podatników.

Jej celem jest umożliwienie sprawnej weryfikacji kontrahenta – czy jest zarejestrowanym podatnikiem VAT oraz jaka jest historia jego rejestracji na cele VAT.

Co więcej, **w rejestrze ujawniony jest również numer rachunku bankowego właściwego dla celów mechanizmu podzielonej płatności.**

✓ Jaki jest skutek zapłaty na inny rachunek niż wskazany na białej liście?

Sankcją za takie działanie jest uniemożliwienie podatnikowi zaliczenia do kosztu uzyskania przychodu wydatku w tej części, w jakiej płatność została dokonana bez pośrednictwa rachunku bankowego, lub została dokonana przelewem na rachunek inny niż wskazany na białej liście. Sankcja dotyczyć będzie wyłącznie transakcji, których wartość przekracza kwotę 15.000 zł.

Skutkiem zastosowania niewłaściwego rachunku będzie jednak **zakaz zaliczenia do kosztu uzyskania przychodu całej wartości transakcji, a nie jedynie nadwyżki ponad kwotę 15.000 zł.**

Sankcja ta obowiązywać będzie dopiero od 1 stycznia 2020 r.

Powyższej sankcji nie stosuje się jednak, jeśli podatnik uiszczający należności na rachunek inny, niż wskazany na białej liście, **złoży zawiadomienie do naczelnika urzędu skarbowego właściwego dla wystawcy faktury, w terminie trzech dni od dnia zlecenia przelewu.** W treści zawiadomienia znajdzie się informacja o zapłacie należności na inny rachunek wraz z informacjami dotyczącymi transakcji.

Zwracamy uwagę, że sankcja dotyczy płatności dokonywanej na rachunek podatnika VAT czynnego. Tym samym jeżeli sprzedawcą jest podatnik VAT zwolniony, którego rachunku nie ma na białej liście, sankcja nie będzie miała zastosowania.

✓ Brak rachunku bankowego na białej liście – co robić?

Biała lista jest nowym mechanizmem, w związku z czym może zdarzyć się sytuacja, gdy rachunek podatnika nie będzie widoczny w rejestrze.

Do stycznia 2020 r. sytuacja powinna się ustabilizować i większość podmiotów w wykazie będzie posiadała rachunek.

W przeciwnym razie, podatnik dokonując płatności na inny rachunek, niż ten widniejący na białej liście, będzie musiał złożyć zawiadomienie, o którym mowa w poprzednim pytaniu, w celu uniknięcia sankcji.

Tymczasem podatnik, na rzecz którego płatność jest dokonywana powinien dokonać zgłoszenia rachunku bankowego przez CEIDG (przedsiębiorcy) lub na formularzu NIP-8 (podmioty zarejestrowane w KRS).

✓ Czy na białej liście znajdują się rachunki wirtualne, z których korzystają na przykład dostawcy mediów?

Rachunki wirtualne nie znajdują się na białej liście, gdyż nie są to rachunki rozliczeniowe. Będą one jednak przypisane do głównego rachunku rozliczeniowego, w związku z czym wpłaty na takie rachunki będą traktowane na równi z wpłatami na rachunek rozliczeniowy. Co więcej, w odpowiedzi na interpelację poselską nr 32747 wskazano, że trwają prace w zakresie wykorzystania tzw. „masek” do weryfikacji rachunków wirtualnych. Przed końcem 2019 r. mają również zostać wprowadzone zasady zapewniające bezpieczeństwo dokonywania płatności na takie rachunki.

✓ Czy kwota 15.000 zł odnosi się do wartości wskazanej na fakturze, czy do wartości całej transakcji?

Kwota 15.000 zł dotyczy jednorazowej wartości transakcji brutto, niezależnie od liczby wynikających z niej płatności. W odpowiedzi na interpelację poselską nr 9279 z 8 lutego 2017 r. jednorazową wartość transakcji zdefiniowano jako: „ogólną wartość wierzytelności lub zobowiązań, określoną w umowie zawartej między przedsiębiorcami. Przymiot jednorazowości nie odnosi się do liczby płatności, lecz odzwierciedla wymóg powiązania poszczególnych świadczeń w ramach jednego stosunku umownego. (...)”. Oznacza to, że istotna jest wartość całej transakcji, a nie kwota wynikająca z pojedynczej faktury, mogącej dokumentować wyłącznie część płatności za tę transakcję. Z kolei dla umów zawartych na czas nieokreślony, z których nie wynika całkowita wartość transakcji jednorazowa wartość transakcji odnosi się do poszczególnych okresów rozliczeniowych, za które przysługuje wynagrodzenie.

Mamy nadzieję, że nasz poradnik będzie dla Państwa pomocny. Informacje w nim zawarte nie stanowią opinii prawnej ani porady. W celu uzyskania pełnych informacji lub porady prawnej prosimy o kontakt.

Elżbieta Lis

Partner, doradca podatkowy

E: elzbieta.lis@AndersenTaxLegal.pl

T: +48 664 948 038

Marta Mikosz

Starszy prawnik, doradca podatkowy

E: marta.mikosz@AndersenTaxLegal.pl

T: +48 32 731 68 79

Elżbieta Stawarczyk

Starszy prawnik, radca prawny

E: elzbieta.stawarczyk@AndersenTaxLegal.pl

T: +48 32 731 68 83

Andersen Global to międzynarodowe stowarzyszenie firm doradczych i kancelarii prawnych skupiające ponad 4,5 tys. specjalistów z kancelarii członkowskich współpracujących w ponad 149 lokalizacjach.

Andersen Tax & Legal w Polsce to zespół ponad 60 doświadczonych ekspertów, w tym adwokatów, radców prawnych, doradców podatkowych, ekonomistów i księgowych świadczący usługi w trzech biurach: w Katowicach, Warszawie i w Toruniu.

Świadczymy usługi w zakresie doradztwa prawnego i podatkowego, cen transferowych, outsourcingu księgowego i compliance.